

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ПРОЦЕСУ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

*Довженко В. А., к. е. н., доцент,
Савич А. В., магістрант,
Поліський національний університет*

Громадські організації представляють інтереси різних верств населення, сприяють залученню громадян до процесів публічного управління, допомагають втілювати ініціативи та здійснювати громадський контроль. Обґрунтовано, що залучення громадськості до процесів стратегічного планування дозволяє краще врахувати інтереси різних груп населення в процесі здійснення публічного управління розвитком територіальних громад. Наведено основні механізми ефективної взаємодії громадських організацій та органів місцевого самоврядування.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Структури громадянського суспільства допомагають формувати належний простір для прояву ініціативи з боку громадян та їх активної участі у функціонуванні громади. Через структури громадянського суспільства громадяни також мають змогу брати участь у вирішенні загальнодержавних питань. Громадські організації представляють інтереси різних верств населення, сприяють залученню громадян до процесів публічного управління, допомагають втілювати ініціативи та здійснювати громадський контроль.

В останні роки, внаслідок проведення політики децентралізації, питання розробки нових підходів до планування розвитку територій набули важливого значення та особливої уваги серед науковців та практиків публічного управління. Так, напрацювання науковців Пастух К., Токар М., Батанов О., Левчук М., Семигіна Т., Лиховид Д. та ін. мають важливе значення для розвитку теоретичних та прикладних аспектів досягнення ефективних результатів в процесі залучення громадських організацій до процесів управління розвитком територіальних громад. Однак, залишаються не вирішеними проблеми формування механізмів ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських організацій та впровадження їх у практику публічного управління.

Метою дослідження є обґрунтування механізмів залучення громадських організацій до процесів стратегічного планування розвитку територіальних громад для забезпечення їх стійкого розвитку.

Основний матеріал. На рівні органів місцевого самоврядування постійна ефективна взаємодія органів публічної влади та громадських організацій є однією із визначальних умов політичної стабільності та стійко-

го соціально-економічного розвитку. Адже через багатоманітні канали такої взаємодії можуть найкраще виявлятися, сформулюватися, впорядковуватися та бути представленими інтереси мешканців територіальної громади. Також взаємодія органів місцевої влади та громадських організацій забезпечує дієвість та результативність реалізації інтересів населення громади.

Взаємодія органів місцевого самоврядування і громадських організацій передбачає досягнення декількох головних цілей. Насамперед, у процесі здійснення повсякденного управління важливою ціллю є постійне взаємоузгодження інтересів та підтримання соціальної і політичної стабільності. У довгостроковій перспективі спільною метою учасників процесу взаємодії є забезпечити новий рівень та умови якості життя, створити безпечне середовище життєдіяльності населення територіальної громади. Сукупність цих цілей становить основу стійкого місцевого розвитку. Управління на рівні громади в контексті стійкого місцевого розвитку передбачає застосування нових підходів до вирішення питань ефективного забезпечення стратегічного розвитку громади. Нині постає питання про створення основ учасницької демократії, при якій людина не відчужується від влади та існує постійне представництво соціальних інтересів.

Вітчизняні територіальні громади повільно впроваджують стратегічний підхід до управління. На рівні держави не створено відповідних регуляторів та інституційних норм для підтримки локального розвитку. Водночас населення територіальних громад демонструє досить низький рівень ініціативності та застосування сучасних технологій стратегічного планування. Підвищити рівень довіри населення до органів публічної влади на місцях та узгодити інтереси різних груп населення можна через покращення доступності членів громади до представників влади.

На рівні окремих регіонів та територіальних громад можна виділити такі форми участі громадян у вирішенні питань планування та розвитку: проведення місцевого референдуму; громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади; консультації з громадськістю; створення громадських рад; загальні збори громадян; створення органів самоорганізації населення [1]. Основними напрямками такої взаємодії є: процес стратегічного планування; формування чи модернізація органів самоорганізації населення; створення громадських рад; консультації з питань загального управління [5].

Так, Семигіна Т. В. та Лиховид Д. О. виділяють такі технології залучення населення до місцевого розвитку й розв'язання проблем окремих територій: «унормування повноважень формальних організацій та органів у громаді, створених знизу догори чи згори донизу; дотримання ключових принципів соціального планування згори донизу» [6].

В контексті використання партисипативного управління в стратегічному плануванні об'єднаних територіальних громад варта уваги Концепція інтегрованого розвитку м. Житомира до 2030 року - стратегічний документ, який визначає просторові та змістові напрями розвитку міста на наступні 12 років. Дана Концепція розроблялась міждисциплінарною командою у складі фахівців міської ради, незалежних місцевих і закордонних експертів та представників Німецького товариства міжнародного співробітництва («Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH»). Проект забезпечив активну участь громади міста та започаткував нові практики залучення громадян до процесів планування та розвитку міста шляхом проведення форумів інтегрованого розвитку, щорічного урбаністично-культурного фестивалю «Майстерня міста Житомир», фокус-груп, різноманітних урбан-зустрічей та інших громадських заходів [4].

Для забезпечення ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування із громадськими організаціями в м. Житомир при міській раді функціонує управління інформаційної діяльності, промоції та зав'язків із громадськістю. Управління у своїй діяльності поряд з іншими функціями проводить консультації з громадськістю з питань формування та реалізації місцевої політики в межах повноважень; сприяє виконавчим органам ради у забезпеченні взаємодії з політичними партіями, громадськими організаціями, релігійними організаціями, організаціями національних меншин та іншими інституціями громадянського суспільства; створює позитивний імідж міської ради шляхом налагодження системних та скоординованих комунікацій; забезпечує участі громадськості у процесі прийняття рішень у раді шляхом налагодження зворотного зв'язку, активного залучення до процесів створення Громадської ради, підписання меморандумів з ГО).

Тісною є співпраця Житомирської міської ради з молодіжними та дитячими громадськими організаціями. Зокрема у 2019 р. було профінансовано 87 проєктів та заходів, розроблених молодіжними громадськими організаціями та надано десять грантів міського голови для реалізації проєктів обдарованою молоддю [7].

Однією з найперших та цікавих для вивчення досвіду громад, які активно впроваджували стратегічне планування, є Баранівська ОТГ. Баранівська ОТГ була створена 2016 р. і, зважаючи на неможливість провести повноцінний аналіз соціально-економічних показників за попередній період громади як цілісного утворення, було розроблено середньостроковий план розвитку на 2018-2020 рр. Підготовка стратегічного плану відбувалася у відповідності до методології Проєкту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» та ГО «Інститут громадянського суспільства» (м. Київ) [2].

Висновки та пропозиції. Отже, залучення громадських організацій до процесів планування розвитку територіальних громад дозволяє виявити та найповніше врахувати інтереси різних груп населення, узгодити їх інтереси та цілі між собою, отримати належну методологічну допомогу щодо розробки та обґрунтування стратегічних документів, досягти високого рівня результативності управлінської діяльності. Механізми взаємодії органів публічного управління на місцях з громадськими організаціями спрямовані на налагодження ефективної співпраці між суспільством та владою, активізацію участі громадян у територіальному розвитку, планування заходів щодо реалізації стратегічних ініціатив. Активізація залучення громадських організацій у розвиток територіальних громад сприятиме їх економічному розвитку та може здійснюватися на основі

Список використаних джерел:

1. Андріяш, В. І., Бізікова Т. В. Участь громадськості в процесах територіального планування і розвитку. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]. Серія: Державне управління. 2016. Вип. 255. С. 6–12.
2. Баранівська ОТГ: офіційний сайт. URL: <https://otg.mrada-baranivka.gov.ua/>
3. Довженко В. А., Войтенко А. Б., Плотнікова М. Ф. Використання європейського досвіду партисипативного управління в стратегічному плануванні розвитку територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1957>
4. Житомир2030. Інтегрований розвиток міста: офіційний портал. URL: <https://2030.zhitomir.ua/>
5. Левчук М. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських організацій як елемент системи міжсекторального партнерства на рівні територіальної громади в Україні. http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Mater_konf_NADU/7e1d0707-fb0f-4613-847f-bfb2101a8dd1.pdf#page=106
6. Семигіна Т. В., Лиховид Д. О. Як перетворити населення на спільноту (соціально-технологічні аспекти розвитку територіальної громади). *Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки*. 2015. Т. 174. С. 81–85.
7. Цільова соціальна програма «Житомирська міська об'єднана територіальна громада – територія самореалізації молоді та підтримки сім'ї» на 2021–2025 роки. <https://zt-rada.gov.ua/files/upload/sitefiles/doc1609775171.pdf>